

Carles HAC MOR. **Enderroc i reconstrucció**. Tarragona: Arola, 2007, 241 p., 18 €
 Josep M. ESPINÀS. **El meu ofici**. Barcelona: la Campana, 2008, 163 p., 14 €

Sembla un terme lògic de la prosa autobiogràfica d'Espinàs la reflexió sobre l'escriptura i la institució literària. En canvi, sembla l'atzar –incitat per la necessitat de tot escriptor de plantejar-se les possibilitats i els límits del propi àmbit– el que ha fet coincidir la publicació d'*El meu ofici* amb la d'*Enderroc i reconstrucció*, reflexions sobre la literatura i les altres arts, però fetes des del pol diametralment oposat a les posicions d'Espinàs. Els darrers llibres d'Espinàs ja eren, de fet, una construcció del propi jo públic en tant que escriptor d'un tipus molt concret: aquell que, home entre els homes, es vincula i es relaciona estretament amb la societat que l'envolta. Així, en l'edat de la jubilació, Espinàs publicà *Inventari de jubilacions* (1992), llibre en què exposa algunes experiències viscudes tot extraient-ne lliçons morals i de comportament cívic o reflexions sobre la vida quotidiana. En sobrepassar la mitjana d'edat que l'estadística atorga a l'home, publicà *Temps afegit* (2001), breus retrats vitalistes de diversos aspectes del món quotidià de l'autor i els seus semblants. A *Relacions particulars* (2007) evocà els records que tenia de sis escriptors, i en mostrar admiració, identificació o distanciament respecte d'algunes característiques dels seus col·legues ell mateix

també s'autoretratava. *El meu ofici* completa aquest retrat en reprendre, concentrar i ampliar reflexions sobre la mateixa condició d'escriptor que ja eren en tots aquests volums. Espinàs s'hi presenta com un professional humil d'aquest ofici que –com el Delibes de *Relacions particulars*– ha desenvolupat la seva trajectòria al marge dels principals camins de l'evolució històrica de la literatura, de modes i doctrines, i ha estat més lligat a l'experiència immediata de la realitat que al coneixement profund de la tradició que el justifica com a escriptor. Ell és l'ebenista que ha après a fer mobles coneixent a fons les eines i els materials que necessita i prescindint de l'erudició que explica la història d'aquests mobles. Una tesi molt habitual entre els artistes que defugen les teoritzacions condueix Espinàs a teoritzar la vida com a valor suprem dins el qual la literatura tan sols és un ofici més caracteritzat per la funció comunicativa. Tot i la sensatesa que aquesta posició introdueix en un món tan ple de vacuïtats pomposament intel·lectualitzades com és el literari –sense descartar que tampoc la franquesa d'Espinàs escapa del tot a la impostura des del moment en què passa d'actitud personal autèntica a posa de lluïment públic–, no està mancada d'un perill: la desconfiança respecte a «la potència transformadora del llibre» i l'atenció excessiva prestada al lector duen fàcilment a una literatura que assumeix el to limitat de la realitat existent en lloc

d'imposar-li el propi per ampliar-ne els horitzons.

Com en els llibres de viatges a peu, Espinàs trasllada al llenguatge comú la seva experiència, d'home i d'escriptor, posada en relació amb referents compartits (història, paisatge, tradició literària, costums...), i això és el que li permet construir-se una imatge que funciona com a lligam social, i al mateix temps, aquest tipus d'operació només és acceptada perquè qui la fa ja ha rebut el reconeixement d'escriptor per part d'un sector significatiu de la seva societat –la prosa impecable d'aquests llibres no conté material que els permeti assolir una legitimitació autònoma. Lògicament, doncs, Espinàs adopta recursos lingüístics i narratius tradicionals: «no tinc res a veure amb cap mena de destructivisme o menyspreu de la realitat. El respecte a aquesta realitat està a la base dels meus exercicis literaris». Frase que defineix una actitud exactament contraposada a la d'Hac Mor. De fet, el seu assaig anterior, *Despintura del jo* (1998), ja anunciava des del títol una posició contrària a la del model Espinàs: l'assaig no com a construcció d'un jo, sinó com a via de privació d'una identitat unívoca mitjançant l'ús constant de la paradoxa, la contradicció, la «paraparèmia» («poètica de la poca-solta, o del poc –o gens de– sentit») i, per tant, d'un llenguatge mancat dels principis d'ordre, unitat i seqüència.

Per això, l'anècdota autobiogràfica que obre *Enderroc i reconstrucció* no té una funció representativa, sinó metafòrica: exposa que per construir en el present sempre és necessari destruir el passat i establir així una dinàmica creativa enderroc/reconstrucció. Hac Mor denuncia la raó científica i el pensament comú

perquè ambdós reduceixen «allò real a allò idèntic», sacrifiquen «la multiplicitat a la identitat amb vista a obtenir explicacions assenyades», enderroquen analíticament la realitat sense donar-ne una reconstrucció que respongui als principis d'aquesta; defensa, en canvi, l'art que es resisteix a la raó, «que ho enderroca tot, i que, al defora de l'anàlisi, construeix la síntesi de contraris i hi adjunta la consideració temporal de la memòria».

Per a Hac Mor, l'escriptor, el poeta, ha de fer vers o prosa legitimats per valors independents de la seva experiència com a home, dels usos lingüístics convencionals i de les modes literàries; textos plenament autònoms: «La referència principal d'un poema és el poema mateix». D'aquesta manera, crea un àmbit propi basat no en unes noves regles textuais, sinó en la manca de regles –l'única constant hi és la transgressió dels recursos lingüístics quotidians. Subverteix així totes les formes d'ordre establert i evita que la percepció de la realitat es petrifiqui i esdevingui una realitat de segona mà distanciada de l'experiència autèntica –intrínsecament dinàmica, contradictòria, il·lògica i, per tant, mancada de regles. En conseqüència, Hac Mor defensa la literatura com a creació col·lectiva i constant: «l'imaginari col·lectiu» construït per uns referents literaris limitats «hauria de ser inventat permanentment per tothom, i no només per uns egos infatuats»; «la pluralitat i la quantitat [de les formes d'emetre poesia] no porten necessàriament a la qualitat, cosa que no les fa pas negatives». Per a Hac Mor, la creació artística mai no pot ser una qüestió d'ofici, per tot allò que aquest concepte implica de reglamentació, rutina,

repetició artificiosa i delimitació dins la vida: «l'ofici asfixia l'art».

Dos escriptors, dues posicions enfrontades i, tanmateix, algunes coincidències ben significatives, especialment en la clara consciència que ambdós tenen del lloc que ocupa l'escriptor en la societat actual: un de tan secundari que difícilment pot justificar les ànsies de convertir la pròpia vida insignificant en centre d'atenció universal mostrades per tants dels nostres Poetes, Novel·listes i Grans Escriptors.

Jordi Marrugat

Universitat Autònoma de Barcelona

Steven E. Aschheim, Camarada Klemperer Les Back, Platges i cementiris. Les fronteres d'Europa i els seus fantasmes Yolanda Verdú, El biaix de les notícies. Un exemple de Canal 9 Vicent Sanchis, Llengua comuna, interessos particulars ▲▲ TRADUIR LITERATURA Henri Meschonnic, L'Europa del traduir Bernat Puigtobella, Drogues d'estar per casa Maria Bohigas, Per una literatura hospitalària Lawrence Venuti, Traducció: entre l'universal i el local Carme Arenas, Traducció literària. Influència i patrimoni Arnau Pons, Paraules de farciment Simona Skrabec, El punt feble ▲▲ DOCUMENTS Montseguieu, Discurs sobre els motius que ens han d'encoratjar a les ciències Vicent Boix, Algunes notícies sobre la llengua lleonesa (en relació a València) ▲▲ Tobies Grimaltos, Dues nissagues mil lenàries. Filosofia i literatura Enric Senabre, Televisió i pensament Anna Mateu, Josep-Vicent Marqués, entre la sociologia i el columnisme Joaquim Guillem-Llobat, El control dels aliments. Una perspectiva històrica ▲▲ LLIBRES Jordi Muñoz, Nacionalisme espanyol, el final de la invisibilitat? Eulàlia Duran, Entre assaig i erudició, una aportació encara vàlida Francesc Viadel, Maragall, un personatge injustament tractat Francisco Fuster, Biografia i diferència sexual Antoni Furió, La traducció segons Eco Publicacions de la Universitat de València Arts Gràfiques 13, 46010 València Tel. 96 386 41 15 a/e: lespill@uv.es	L'ESPILL29 TARDOR 2008
--	---